

EHEAROME2020

Комюнике от срещата на министрите в Рим

---

19 НОЕМВРИ 2020 Г.

EUROPEAN
Higher Education Area

bologna
process

ITALIAN BFUG SECRETARIAT
2018-2020

Ние, министрите, отговарящи за висшето образование, се срещнахме онлайн на 19 ноември 2020 г., за да отбележим постиженията за периода от 21 години от подписването на Болонската декларация. Ние потвърждаваме нашия ангажимент за развитие на едно по-приобщаващо, иновативно, взаимосвързано и устойчиво Европейско пространство за висше образование (ЕПВО).

Благодарим на Италия за ключовата ѝ роля в подготовката и домакинството на нашата конференция и за това, че я адаптира към предизвикателствата на пандемията от COVID-19.

ЕПВО е уникално сътрудничество, изградено на доверие, при което публичните власти и заинтересованите страни във висшето образование работят заедно за определяне и постигане на общи цели. Благодарение на многообразието на нашите култури, езици и среди и на споделения ни ангажимент за качество, прозрачност и мобилност, нашите системи за висше образование предлагат несравними възможности за учене, преподаване, научни изследвания и иновации.

Нашите общества са изправени пред безпрецедентни предизвикателства, свързани със световното разпространение на COVID-19 и последиците от него. Пандемията показва колко взаимозависими сме и колко уязвими можем да бъдем. Стана ясно, че всички сме част от един свят, където човешката солидарност е наложителна. Ние високо ценим и признаваме усилията на общността на висшето образование за справяне с тези предизвикателства и потвърждаваме решимостта си да осигурим приобщаващо и качествено висше образование, изпълняващо пълния си набор от цели дори по време на криза.

Решени сме да дадем възможност на нашите висши училища да се ангажират с нашите общества, за да се справят с множеството заплахи за глобалния мир, демократичните ценности, свободата на информацията, здравето и благосъстоянието – и не на последно място с тези, създадени или изострени от пандемията. Ние се ангажираме да продължим и да увеличим инвестициите си в образованието, за да гарантираме, че институциите за висше образование разполагат с подходящо финансиране за разработване на решения за настоящата криза, възстановяване след кризата и като цяло прехода към зелени, устойчиви и издръжливи икономики и общества.

Ние сме ангажирани с преодоляването на социалните неравенства, които все още ограничават постигането на напълно приобщаващо ЕПВО. Благодарение на дигитализацията повечето от нашите системи продължиха да функционират по време на пандемията от COVID-19, въпреки че засиленото използване на цифрови средства извади наяве определени ограничения. Със своя консолидиран опит в транснационалното и международното сътрудничество и изследвания висшето образование трябва да поеме водеща роля в проучването и предлагането на консултации и решения за преодоляване на тези ограничения.

Ние гледаме с решителност и оптимизъм към 2030 г., уверени, че ще успеем да насърчим по-ефективно сътрудничество и по-тесен диалог между нашите страни, нашите системи и институции за висше образование и с по-широката общност на висшето образование.

Имаме удоволствието да приветстваме Сан Марино като нов член на ЕПВО. Сан Марино ще получи съдействие при изпълнението на своите ангажименти чрез съгласувана пътна карта.

Нашата визия

Ние си представяме ЕПВО като зона, където студенти, персонал и завършили могат да се **движат свободно**, за да учат, преподават и правят изследвания. **ЕПВО от нашата визия ще зачита напълно основните ценности на висшето образование и демокрацията, и върховенството на закона.** Ще насърчава креативността, критичното мислене, свободното движение на знания и ще разшири възможностите, предлагани от технологичното развитие за обучение и преподаване, базирано на научни изследвания. Това ще гарантира, че нашите системи за висше образование предлагат на всички учащи равни възможности в съответствие с техния потенциал и стремежи. Ние осъзнаваме, че постигането на това ще изисква въвеждане на политики и прилагане на мерки в нашите национални рамки, някои от които ще надхвърлят нашите системи за висше образование и ще доведат до привеждане в съответствие на по-широки национални икономически, финансови и социални стратегии.

За да постигнем нашата визия, ние се ангажираме до 2030 г. да изградим приобщаващо, иновативно и взаимосвързано ЕПВО, способно да подкрепи една устойчива, сплотена и мирна Европа:

- **Приобщаващо**, тъй като всеки учащ ще има равен достъп до висше образование и ще бъде напълно подпомаган за завършване на своето обучение;
- **Иновативно**, защото ще въведе нови и по-добре съгласувани методи и практики за обучение, преподаване и оценяване, тясно свързани с научните изследвания;
- **Взаимосвързано**, защото нашите споделени рамки и инструменти ще продължат да улесняват и подобряват международното сътрудничество и реформи, обмен на знания и мобилност на персонала и студентите.

Институциите за висше образование имат потенциала да стимулират голяма промяна – подобряване на знанията, уменията и компетенциите на студентите и обществото, за да допринесат за устойчивостта, опазването на околната среда и други важни цели. Те трябва да подготвят учащите се **да станат активни, критични и отговорни граждани** и да предлагат възможности за учене през целия живот, за да ги подкрепят в тяхната роля в обществото.

Висшето образование ще бъде ключов фактор за **постигане на целите за устойчиво развитие (ЦУР) на ООН до 2030 г.** Ангажираме се да подкрепяме нашите висши училища в насочването на техния образователен, изследователски и иновационен капацитет към тези основни глобални цели и да използваме ресурси, за да гарантираме, че нашите системи за висше образование допринасят за постигането на ЦУР. Преминаването към климатична неутралност е от съществено значение за всички нас и учащите трябва да бъдат подготвени за нови „зелени“ работни места и дейности. Трябва да им се предложат възможности за повишаване на уменията и преквалификация в перспектива на учене през целия живот и да им се даде възможност да разработват и прилагат нови технологии и подходи.

Качественото образование ще продължи да бъде отличителен белег на ЕПВО. Една стабилна култура на **академична и научна почтеност**, която блокира всички форми на академична измама и изопачаване на научната истина, ще бъде подкрепена от всички институции за висше образование и всички публични органи.

Основни ценности

Ние потвърждаваме нашия ангажимент за насърчаване и защита на **нашите споделени фундаментални ценности в цялото Европейско пространство за висше образование (ЕПВО)** чрез засилен политически диалог и сътрудничество като необходима основа за качествено учене, преподаване и научни изследвания, както и за демократичните общества. Ние се ангажираме да поддържаме институционална автономия, академична свобода и почтеност, участие на студенти и персонал в управлението на висшето образование и обществена отговорност за и на висшето образование.

Призоваваме Работната група за развитие на Болонския процес (BFUG) да разработи **рамка** за укрепване на основните ценности на ЕПВО, която ще насърчи саморефлексия, конструктивен диалог и партньорско обучение между националните органи, висшите училища и организации, като същевременно ще даде възможност да се оцени степента, до която те са почетени и внедрени в нашите системи. Ние приемаме **определението за академична свобода** като свобода на академичния състав и студентите да участват в изследвания, преподаване, учене и комуникация във и със обществото без намеса или страх от репресии ([Приложение I](#)).

Ние потвърждаваме нашия ангажимент за насърчаване на етиката, прозрачността и почтеността във и чрез образованието и научните изследвания и отбелязваме, че Платформата на Съвета на Европа за етика, прозрачност и почтеност в образованието (ETINED) предлага възможността за всички членове на ЕПВО, консултативни членове и партньори да си сътрудничат за постигане на тази цел.

Изграждане на бъдещето

Приобщаващо ЕПВО

Социално приобщаващото висше образование ще остане в основата на ЕПВО и ще изисква предоставяне на възможности и подкрепа за справедливо включване на лица от всички части на обществото. Учениците с различни социално-икономически, професионални, културни и образователни среди трябва да имат възможността и инструментите да търсят и да се възползват по всяко време от живота си от най-полезните за тях образователни възможности.

Ние се ангажираме да засилим социалното включване и да подобрим качествено образование, като използваме напълно новите възможности, предоставени от дигитализацията. Въпреки че нашите общества все повече разчитат на иновативни технологии, включително изкуствен интелект, ние трябва да гарантираме, че те спазват етичните стандарти и човешките права и насърчават приобщаването. Ние осъзнаваме, че дигитализацията не предлага универсални решения и призоваваме BFUG да предложи начини, по които всички учащи могат да се възползват от новите технологии.

Ние приемаме **“Принципи и насоки за укрепване на социалното измерение на висшето образование в рамките на ЕПВО”** ([Приложение II](#)) въз основа на разширено разбиране на социалното измерение и се ангажираме да ги внедрим в нашите системи. Ще се включим в широкообхватен политически диалог за това как да приложим напълно принципите и насоките на национално ниво. Ние ще подкрепим нашите институции за висше образование в интегрирането им в тяхната институционална култура и основни мисии: обучение и преподаване, научни изследвания и иновации, разпространение на знания и информираност, институционално управление и ръководство. Призоваваме работната група за развитие на Болонския процес (BFUG) да ни докладва през 2024 г. относно предприетите стъпки и свързаните с тях мерки за наблюдение, за да се гарантират последващи действия, основани на доказателства.

Ние осъзнаваме значението на защитата на правата на студентите чрез законодателство; ние се ангажираме да ги развиваме и подкрепяме в нашите национални системи чрез специални мерки и структури, като например студентски омбудсмани или подобни решения, които вече съществуват в много страни от ЕПВО. Ние се ангажираме да дадем възможност за подобни договорености в нашите държави и системи за висше образование и ще насърчим сътрудничеството в рамките на Европейската мрежа на омбудсманите във висшето образование (ENOHE).

Иновативно ЕПВО

Подкрепяме нашите институции за висше образование в засилването на търсенето на **решения на предизвикателствата, пред които са изправени нашите общества. Социалните, хуманитарните и творческите науки и изкуствата** трябва да продължат да играят жизненоважната си роля, като придават дълбочина на живота ни и ни помагат да разбираме и действваме в променящия се свят. Нашите институции за висше образование трябва да се ангажират със своите общности, за да предприемат взаимноизгодни и социално отговорни съвместни дейности.

Ще е необходима бърза актуализация на знанията, уменията и компетенциите, за да се отговори на предизвикателствата и да се развият възможностите, които ще донесе новото десетилетие. Институциите за висше образование ще продължат да разнообразяват своите предложения за обучение и да въвеждат иновации в учебното съдържание и начините на преподаване, за да отговорят на нарастващите нужди от иновативно и критично мислене, емоционална интелигентност, лидерство, умения за работа в екип и решаване на проблеми, както и предприемчиви нагласи.

Гъвкавите и отворени пътеки за учене, част от първоначалното вдъхновение за Болонския процес, са важни аспекти на **ученето, насочено към студентите**, и търсенето им непрекъснато нараства в нашите общества. В допълнение към програмите за придобиване на образователно-квалификационна степен много институции за висше образование предлагат или планират да предложат **по-малки образователни единици**, които дават възможност на учащите се да развият или актуализират своите културни, професионални и трансверсални умения и компетенции на различни етапи от живота си. Призоваваме ВФУГ да проучи как и до каква степен тези **по-малки, гъвкави единици, включително тези, които водят до микросертифициране**, могат да бъдат дефинирани, разработени, внедрени и признати от нашите институции с помощта на инструменти на ЕПВО.

Ние приемаме **“Препоръки към националните власти за подобряване на ученето и преподаването във висшето образование в Европейското пространство за висше образование (ЕПВО)” (Приложение III)** и се ангажираме да ги следваме, подкрепяйки институциите за висше образование в по-нататъшното внедряване на обучение и преподаване, насочено към студентите. Препоръките включват повишена подкрепа за всички учащи се, както и за преподавателския състав и непедагогическия персонал. Академичният състав, включително младши преподаватели, се нуждае от стабилна заетост и възможности за кариера, еднакво уважение към преподаването и научните изследвания, привлекателни условия на труд, достъп до актуално развитие на персонала и признаване на неговите постижения. Във всички тези отношения ние ще насърчим диалога и сътрудничеството за обучение и преподаване в нашите национални системи и на ниво ЕПВО.

Ангажираме се да подкрепяме нашите институции за висше образование при използването на дигитални технологии за учене, преподаване и оценяване, както и за академична комуникация и изследвания, и да инвестираме в **развитието на цифрови умения и компетенции за всички**. Ние се ангажираме с развитието на отворена наука и образование, за да улесним обмена на знания и **материали с отворен лиценз**, които могат лесно да се споделят между заинтересованите страни във висшето образование, за да ги адаптират и пренасочат за своите нужди.

Взаимосвързано ЕПВО

Сътрудничеството и мобилността свързват нашите системи и насърчават развитието на межкултурни и езикови компетенции, по-широко познание и разбиране на нашия свят. Директните контакти и взаимодействия между нашите разнообразни култури и системи за висше образование чрез мобилност на персонала и студентите допринасят за високите постижения и практическото приложение на висшето образование в ЕПВО, което го прави привлекателно и конкурентоспособно в глобален мащаб. Ние признаваме важноста и ползите от физическата мобилност за студенти, докторанти и персонал. Независимо от настоящите трудности, свързани с пандемията от COVID-19, ние потвърждаваме целта си, че най-малко **20% от завършващите в ЕПВО** трябва да са преминали образование или обучение в чужбина и **допълнително се ангажираме да дадем възможност на всички учащи да придобият международни и межкултурни компетенции чрез интернационализация на учебните програми** или участие в **иновативни международни среди** в техните родни институции и **да участват в някаква форма на мобилност**, независимо дали във физически, дигитално подобрени (виртуални) или смесени формати.

Цифровите решения ще улеснят сигурен, ефективен и прозрачен **обмен на данни**. Необходими са съвместни цифрови подходи за подобряване на признаването, осигуряването на качество и мобилността. Призоваваме ВФУГ да картографира съществуващите и да намери нови решения за подобряване на оперативната съвместимост на цифровите системи и обмена на студентски и институционални данни при пълно зачитане на поверителността и сигурността, като вземе предвид опита от инициативата за Европейска студентска карта и други инициативи.

Задълбоченото сътрудничество между висшите училища ще спомогне за постигането на горните цели чрез съвместно преподаване и научни изследвания. Ще се стремим да премахнем пречките пред сътрудничеството на национално ниво и да дадем възможност на всички висши училища в ЕПВО да се възползват от него. Съюзите, създадени в рамките на инициативата „Европейски университети“, представляват един важен начин за изследване на по-задълбочено, по-мащабно системно сътрудничество, което може да се окаже полезно за откриване и преодоляване на пречките пред по-ясното транснационално сътрудничество между институциите за висше образование в бъдеще.

Внедряване

Вземаме под внимание резултатите, описани в **Доклада за изпълнението на Болонския процес** относно напредъка, постигнат през последните две десетилетия. Постиженията са впечатляващи. Въпреки това е необходима още работа, за да се гарантира, че ЕПВО е изградено върху здрави основи, способни да подкрепят взаимосвързано, иновативно и приобщаващо висше образование през следващото десетилетие.

Ние разчитаме на постоянната подкрепа на програмата „Еразъм“ и други програми за мобилност и сътрудничество в подкрепа на нашите ангажименти.

На Конференцията на министрите в Париж през 2018 г. решихме да положим специални усилия за завършване на изпълнението на три **„ключови ангажимента“**, които са от съществено значение за функционирането на ЕПВО: квалификационните рамки и ECTS, Лисабонската конвенция за признаване и приложението към дипломата, както и осигуряване на качество според Стандарти и насоки за осигуряване на качество в Европейското пространство за висше образование (ESG).

Потвърждаваме решимостта си да видим изцяло изпълнени ключовите ангажименти. Молим BFUG да продължи да използва **метода за партньорска подкрепа**, за да постигне това. Ангажираме се с продължаващото участие във и принос към това усилие.

Ангажираме се да завършим и доразвием **националните квалификационни рамки**, съвместими с **Квалификационната рамка за европейското пространство за висше образование (КР за ЕПВО)** и призоваваме BFUG да актуализира критериите за самосертифициране, за да включи по-силен елемент на партньорска проверка на националните доклади. Упълномощаваме **Мрежата от кореспонденти на КР** да продължи работата си, като допринася за понататъшното развитие на КР за ЕПВО и самосертифицирането на националните квалификационни рамки спрямо нея.

Ние ще засилим прилагането на **Лисабонската конвенция за признаване на квалификациите на Съвета на Европа/ЮНЕСКО** и ще приложим нейните принципи към квалификации и периоди на обучение извън ЕПВО, като използваме общи критерии за оценка и доклади, в сътрудничество с Комитета на Лисабонската конвенция за признаване на квалификациите и мрежите ENIC и NARIC.

Ние ще осигурим **автоматично признаване на академичните квалификации и периодите на обучение в рамките на ЕПВО**, така че студентите, служителите и завършилите да могат да се движат свободно, за да учат, преподават и правят изследвания. Ние ще направим необходимите законодателни промени, за да гарантираме автоматично признаване на системно ниво за квалификации, предоставени в страни от ЕПВО, където осигуряването на качество работи в съответствие с ESG и където е създадена напълно работеща национална квалификационна рамка. Ние също така насърчаваме прилагането на съгласувани и сигурни системи за цифрово сертифициране и комуникация като блокчейн, както и понататъшното развитие на Базата данни за резултатите от външното осигуряване на качеството (DEQAR), за да се улесни автоматичното разпознаване.

Ние се ангажираме да преразгледаме собственото си законодателство, разпоредби и практики, за да гарантираме справедливо признаване на квалификациите, притежавани от бежанци, разселени лица и лица в подобни ситуации, дори когато те не могат да бъдат напълно документирани, в съответствие с член VII от Лисабонската конвенция за признаване на квалификациите. Ние приветстваме **европейския квалификационен паспорт за бежанци** и ще подкрепим по-нататъшното разширяване на използването му в нашите системи.

Ние признаваме напредъка, постигнат в разработването на **системи за осигуряване на качество**, съобразени с ESG, и се ангажираме да премахнем оставащите пречки, включително тези, свързани с трансграничната дейност на регистрираните в EQAR агенции и прилагането на Европейския подход

за осигуряване на качеството на съвместните програми. Ангажираме се да гарантираме, че нашите външни мерки за осигуряване на качество обхващат транснационалното висше образование в ЕПВО с равни стандарти, както за вътрешното предоставяне. С оглед на необходимостта от повишена гъвкавост и отвореност на учебните пътеки, по-малки учебни единици и по-голямо взаимодействие между висшите училища, ние насърчаваме **ориентираното към подобрене използване на ESG за подкрепа на иновациите във висшето образование и осигуряването на неговото качество.**

Ние се ангажираме да засилим сътрудничеството с **Европейското изследователско пространство.** Призоваваме ВФУГ да работи в тясно сътрудничество с Комитета за европейското научноизследователско пространство и иновациите (ERAC), за да подобри взаимодействията и съгласуването между политиките в областта на образованието и научните изследвания и иновациите. Наред с останалото, фокусът ще бъде поставен върху развитието на обучение, основано на научни изследвания, гарантирането на академична и научна свобода и принос за постигане на Целите на ООН за устойчиво развитие.

Ние се ангажираме да **изградим по-тясно свързана и устойчива общност на висшето образование,** която насърчава приобщаването, комуникацията, сътрудничеството и солидарността, които са от съществено значение за **целесъобразността и отличните постижения на бъдещото ЕПВО.** За да постигнем това, ние се ангажираме да поддържаме нашите национални сектори на висшето образование информирани и включени в развитието на ЕПВО и да работим в тясно сътрудничество със студентски и висши учебни асоциации и мрежи за разработването и прилагането на национални реформи. Признаваме значението на широките консултации, проведени за определяне на приоритетите за бъдещето на ЕПВО, и призоваваме ВФУГ да организира събития на ЕПВО, като **транснационални семинари, работни срещи и изслушвания,** включващи по-широката общност на висшето образование (студенти, академичен състав и външни заинтересовани страни), за да обсъдят настоящи и бъдещи цели и да проучат съвместни начини за постигането им.

ЕПВО в глобална среда

Въпреки че пандемията от COVID-19 направи невъзможно провеждането на форума за глобална политика по предназначение, ние сме доволни, че нашата конференция включва глобална сесия. Отново се ангажираме с международен диалог относно ценностите, политиките и реформите на висшето образование, като се позоваваме на опита на ЕПВО, както и на този в други части на света, и призоваваме ВФУГ да продължи да развива и укрепва глобалния диалог през предстоящия работен период.

Ние приветстваме приемането на **Глобалната конвенция на ЮНЕСКО за признаване на квалификациите, отнасящи се до висшето образование, и се ангажираме да я ратифицираме незабавно**, за да улесним справедливото признаване на квалификации и периоди на обучение извън ЕПВО, като използваме критерии и доклади за оценка, съответстващи на Лисабонската конвенция за признаване на квалификациите.

Оценяваме включването в наскоро актуализираната **Magna Charta Universitatum** на глобалните ценности на многообразието и социалната и гражданска отговорност.

Заклучение

Ние призоваваме ВФУГ да се заеме с действията и приоритетите, посочени за следващото десетилетие с общата цел за създаване на **Европейско пространство за висше образование, което изпълнява нашата визия и постига нашите цели до 2030 г.** За нашата конференция през 2024 г. упълномощаваме ВФУГ да изготви доклад за изпълнението, оценяващ напредъка в нашите договорени ангажименти.

Приемаме с благодарност предложението на Албания да бъде домакин на следващата Конференция на министрите на ЕПВО и Форума за глобална политика през 2024 г.

Приложения

- **Приложение I** към Комюникето от срещата на министрите в Рим: Декларация за академична свобода
- **Приложение II** към Комюникето от срещата на министрите в Рим: Принципи и насоки за укрепване на социалното измерение на висшето образование в рамките на ЕПВО
- **Приложение III** към Комюникето от срещата на министрите в Рим: Препоръки към националните органи за подобряване на ученето и преподаването във висшето образование в рамките на ЕПВО

Co-funded by
the European Union

This translation is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

